

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.265.2025
Warszawa, 23 lipca 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję odpowiedź na interpelację nr 10731 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana Posła Jacka Tomczaka w sprawie *ograniczenia nadmiernych badań ojców mających na celu podtrzymanie alienacji rodzicielskiej*.

Ad 1

Obowiązujące przepisy nie pozwalają na faworyzowanie któregoś rodzica ze względu na jego płeć, gdyż nadrzędną wartością przy podejmowaniu decyzji o sprawach dziecka jest jego dobro. Także z przeprowadzonej w Ministerstwie Sprawiedliwości analizy spraw sądowych o rozwód i separację wynika, iż decyzje o powierzeniu władzy rodzicielskiej zapadają na podstawie dobra dziecka, a nie płci rodzica. Dane wskazują, że sądy traktują matki i ojców równo, a odsetek pozytywnych dla ojców rozstrzygnięć systematycznie rośnie (z 86% w 2018 roku do 95% w 2024 roku)¹.

W odniesieniu do pytania o badania psychologiczne wyjaśniam, że za organizację postępowania w konkretnej sprawie, w tym za przebieg postępowania dowodowego odpowiada sąd prowadzący to postępowanie. W sprawach rodzinnych i opiekuńczych sąd

¹ <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/dobro-dziecka-priorytetem-w-orzecznictwie-rodzinnym>

ma obowiązek kierować się przede wszystkim dobrem dziecka. W ramach dyskrecyjnej władzy sądu pozostaje zatem kwestia dopuszczenia konkretnych wniosków dowodowych, w tym dowodów z opinii biegłych. W przypadku, gdy dowód z kolejnej opinii biegłego lub biegłych zostanie dopuszczony, strona lub strony są kierowane na badania. Ewentualne wadliwości postępowania dowodowego mogą być przez strony kwestionowane w toku kontroli instancyjnej orzeczenia sądu I instancji.

Nie ulega wątpliwości, że w przypadku, gdy jeden z rodziców podnosi poważne zarzuty dotyczące naruszania dobra dziecka przez drugiego z rodziców, sąd jest obowiązany dochować szczególnej staranności i wnikliwie przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wykrycia ewentualnych nieprawidłowości, które mogą stanowić zagrożenie dla dziecka albo krzywdzić dziecko. Ministerstwo Sprawiedliwości nie badało, który z rodziców jest częściej kierowany przez sądy rodzinne na badania psychologiczne.

Ad 2

Rozporządzeniem Rady Ministrów z 5 marca 2024 roku (Dz. U. poz. 349) została powołana Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego. Do jej zadań należy opracowanie założeń i ogólnych kierunków zmian w prawie rodzinnym i opiekuńczym oraz projektów aktów normatywnych o podstawowym znaczeniu dla systemu prawa rodzinnego i opiekuńczego.

Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego opracowała „Założenia reformy funkcjonowania opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów”. Celem jest kompleksowa reforma opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów, zmiana w zakresie jakości i efektywności ich działania, a także podniesienie prestiżu zawodowego osób będących specjalistami w tych zespołach, co pozwoli na zatrudnianie w nich najwyższej klasy specjalistów²

Ad 3

² <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/zalozenia-reformy-dotyczacej-funkcjonowania-ozss>

Zgodnie z obowiązującymi przepisami³ sędziowie są obowiązani stale podnosić kwalifikacje zawodowe, a także uczestniczyć, w miarę możliwości corocznie, w szkoleniu i doskonaleniu zawodowym organizowanym przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub w innych formach doskonalenia zawodowego. Celem jest uzupełnianie specjalistycznej wiedzy i umiejętności zawodowych. Analogiczny obowiązek został określony wobec kuratorów sądowych⁴.

Sędzia orzekający w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich powinien uczestniczyć, co 4 lata, w szkoleniu i doskonaleniu zawodowym, w wymiarze co najmniej 10 godzin, organizowanym przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub jednostkę podległą Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowaną. Ma to na celu uzupełnienie specjalistycznej wiedzy i umiejętności zawodowych z zakresu prowadzenia czynności z osobami, które nie ukończyły 18 lat, rozpoznawania symptomów krzywdzenia dziecka i zabezpieczenia interesu dziecka w sytuacji sporu między rodzicami albo opiekunami⁵.

Sędziowie rodzinni są zobligowani uczestniczyć w szkoleniach dotyczących sytuacji dziecka w konflikcie związanym z rozstaniem rodziców, a także przyczyn trudności w realizacji kontaktów i sposobów rozwiązywania tych trudnych sytuacji. Takie szkolenia organizuje Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury. Przykładowo w 2024 roku odbyły się szkolenia z zakresu:

- „Problematyka sytuacji dziecka w konflikcie związanym z rozstaniem rodziców, przyczyn trudności w realizacji kontaktów i sposobów rozwiązywania tych sytuacji”,
- „Egzekucja orzeczenia ustalającego kontakty z małoletnim”,
- „Sposoby ingerencji sądu opiekuńczego w zakres władzy rodzicielskiej”,
- „Orzeczenia o kontaktach z małoletnim z udziałem kuratora sądowego”,
- „Piecza naprzemienna”,

³ art. 82a § 1 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dziennik ustaw 2024, poz. 334, 1907)

⁴ art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dziennik ustaw 2025 r., poz. 620)

⁵ art. 82a § 3b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dziennik ustaw 2024, poz. 334, 1907)

- „Wykonywanie przez kuratorów rodzinnych orzeczeń dotyczących obecności kuratora sądowego przy kontaktach rodziców z dziećmi”.

Z kolei w 2025 r. w programie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury zostały przewidziane szkolenia:

- „Czynności z udziałem osoby poniżej 18. roku życia – rozpoznawanie syndromów krzywdzenia dziecka”,
- „Postępowanie w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką”,
- „Kontakty z dzieckiem – aspekt prawny i praktyczny”,
- „Szacowanie ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka oraz rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dziecka”,
- „Rozstanie rodziców, kontakty i piecza naprzemienna – perspektywa dziecka i rodziców”,
- „Czynności kuratora w procedurze odebrania osoby”.

Ad 4

W Ministerstwie Sprawiedliwości nie mamy wątpliwości, że najlepszym rozwiązaniem dla dziecka jest sytuacja, w której jego rodzice polubownie uzgodnią najważniejsze warunki związane z opieką nad dzieckiem. Rodzice nie zawsze chcą dobrowolnie skorzystać z takiego rozwiązania. Dlatego analizujemy prawne aspekty oraz możliwości wprowadzenia unormowań nakładających na strony (rodziców) obowiązek podjęcia rzeczywistej próby polubownego uzgodnienia ww. kwestii (sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej, ustalenia miejsca pobytu, ustalenia kontaktów, rozstrzygnięcia o istotnych sprawach dziecka).

Równolegle trwają prace legislacyjne nad projektem ustawy o mediatorach sądowych, akredytowanych ośrodkach mediacyjnych i Krajowym Rejestrze Mediatorów (projekt nr UD 237)⁶. Projekt ma na celu wprowadzenie standardów szkolenia mediatorów sądowych oraz stworzenie bazy wiedzy dla obywatela. Rejestr prowadzony w formie elektronicznej umożliwi obywatelom uzyskiwanie aktualnych informacji na temat

⁶ <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-mediatorach-sadowych-akredytowanych-osrodkach-mediacyjnych-i-krajowym-rejestrze-mediatorow>.

mediatorów prowadzących mediacje ze skierowania sądu i posiadanych przez nich specjalizacji oraz kompetencji. Rejestr będzie bezpłatny i łatwo dostępny poprzez stronę internetową.

Jednocześnie planowane jest opracowanie katalogu spraw sądowych, które mogą być obligatoryjnie kierowane na spotkania informacyjne lub mediacje. Rozpoczęcie analiz będzie możliwe najwcześniej po zakończeniu prac legislacyjnych związanych z wprowadzeniem do porządku prawnego wspomnianego Krajowego Rejestru Mediatorów oraz Akredytowanych Ośrodków Mediacyjnych.

Dodatkowo w celu popularyzacji wiedzy o mediacji, pracownicy Ministerstwa Sprawiedliwości - Departamentu Funduszy i Nieodpłatnej Pomocy Prawnej prowadzą na platformach społecznościowych tematyczne profile poświęcone mediacji i edukacji⁷.

Ad 5

Aktualnie w Ministerstwie Sprawiedliwości przygotowywany jest projekt ustawy nowelizującej postępowanie w sprawach o ustalenie kontaktów z dzieckiem, w sprawach o wykonywanie kontaktów z dzieckiem i w sprawach o odebranie dziecka, w tym na podstawie Konwencji haskiej z 1980 roku.

Projekt ma na celu usprawnić ich rozpoznanie, zwiększyć efektywność wydanych orzeczeń i zapewnić ich wykonalność. Przewiduje wprowadzenie grzywny zasądzonej na rzecz Skarbu Państwa w miejsce sumy pieniężnej zasądzonej na rzecz jednej ze stron oraz skrócenie postępowania przez nałożenie na sąd obowiązku zagrożenia wymierzeniem grzywny za zawinione niewykonywanie lub niewłaściwe wykonywanie obowiązków w zakresie ustalonych kontaktów z dzieckiem już na etapie postępowania o ustalenie tych kontaktów.

⁷ <https://pl-pl.facebook.com/mediacja.gov>

Nadto, w oparciu o przedstawione przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego założenia zmiany przepisów wykonawczych w sprawach rodzinnych i opiekuńczych⁸, w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace nad projektem ustawy kompleksowo normującej postępowanie wykonawcze w sprawach rodzinnych i opiekuńczych. Projekt ma przewidywać karanie braku realizacji obowiązków nałożonych przez sąd opiekuńczy, w tym utrudnianie kontaktów z dzieckiem, które zostały ustalone na podstawie orzeczenia sądu lub ugody.

Ad 6

Już dziś przepisy⁹ pozwalają na pozostawienie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom. Nie tylko przyznają priorytet porozumieniu rodzicielskiemu, w ramach którego rodzice mogą przedstawić wariant sprawowania władzy rodzicielskiej i utrzymywania kontaktów z dziećmi w formie pieczy współdzielonej (tzw. pieczy naprzemiennej), ale także jako podstawową zasadę przewidują powierzenie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom, nawet gdy nie udało im się zawrzeć porozumienia rodzicielskiego.

W pierwszej kolejności to sami rodzice powinni decydować o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie (separacji) lub na wypadek rozłączenia. Z kolei, nawet przy braku porozumienia, mając na względzie naturalne prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, sąd rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania przez nich tej władzy.

Ustawodawca, zgodnie z prawem dziecka do wychowania przez oboje rodziców, daje pierwszeństwo porozumieniu rodzicielskiemu oraz wspólnemu wykonywaniu władzy rodzicielskiej przez oboje rodziców. Dopiero, gdy dobro dziecka tego wymaga, władza rodzicielska zostaje powierzona jednemu z rodziców, a drugiemu ograniczona do określonych praw i obowiązków. Sąd każdorazowo dokonuje oceny, w odniesieniu do konkretnych okoliczności, jakie rozstrzygnięcie będzie zgodne z dobrem dziecka.

⁸ <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/zalozenia-reformy-dotyczacej-przepisow-postepowania-wykonawczego-w-sprawach-rodzinnych-i-opiekunczych>

⁹ art. 58 i 107 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dziennik ustaw 2023, poz. 2809).

Również przepisy dotyczące postępowania cywilnego dają wyraz możliwości rozstrzygnięcia o pieczy współdzielonej (naprzemiennej)¹⁰. Przepisy te stanowią wprost o orzeczeniach, w których sąd określił, że dziecko będzie mieszkać z każdym z rodziców w powtarzających się okresach.

Niezależnie od powyższego, wychodząc naprzeciw potrzebie unowocześniania regulacji rodzinoprawnych i ich dostosowywania do zmieniającej się rzeczywistości społecznej w Polsce, Ministerstwo Sprawiedliwości dostrzega potrzebę nowelizacji przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, w tym w szczególności potrzebę zdefiniowania pieczy współdzielonej w przypadku rodziców żyjących w rozłączeniu oraz wprowadzenia regulacji, które określą zasady jej orzekania i pozwolą na jej upowszechnienie. Pozytywną rekomendację dla planowanych działań legislacyjnych w tym obszarze wydała Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego¹¹.

Z wyrazami szacunku

Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

¹⁰ art. 582 1 § 4 k.p.c., art. 598 22 k.p.c. i art. 756 2 § 1 pkt 3 i § 2 ustawy z 17 listopada 1964 dnia kodeks postępowania cywilnego (Dziennik ustaw 2025, poz. 620).

¹¹ <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/stanowiska-komisji-kodyfikacyjnej-prawa-rodzinnego>